

Kungsbro

Kungsbro naturreservat bildades 1996 och omfattar 57 hektar land och 43 hektar vatten. Här finns hävdade, öppna strandängar och hagmarker med ett värdefullt fågelliv, men även innehållande livsmiljöer för andra skyddsvärda organismer. Markerna sköts med naturvårdsanpassad betes- och slätterhävd. De för fåglar mest värdefulla strandängarna är belagda med beträdnadsförbud under tiden 1/4-30/6, med tanke på häckande fåglar. Kungsbro ingår i Västra Roxens strandängar, vilket är upptaget som RAMSAR-område i den internationella "Convention of wetlands", till skydd för häckande och rastande fåglar i särskilt värdefulla våtmarker och grunda vattenområden.

Projektet "Natur- och kulturpärlor" vill göra Kungsbroområdet mer tillgängligt för skolbruk. Vi har undersökt naturen i mindre områden där skolgrupper kan tänkas få gott utbyte av besök. Aktivitetsförslag, karta och områdestexter har tagits fram och lagts ut på projektets hemsida: www.edu.linkoping.se/naturokultur. Bland andra informationskällor vill jag särskilt nämna naturreservatsfoldern om "Svartåmyningen och Kungsbro" som tagits fram av Länsstyrelsen och Linköpings kommun. I den finns bl.a. ett vackert färguppslag över områdets fåglar och karta över reservatet. Nedan beskrivs Kungsbros natur inom fem utvalda områden.

Undersökta områden

Inom projektet "Natur- och kulturpärlor" har fem områden undersökts vid Kungsbro. De har valts både med tanke på tillgänglighet och för att täcka in olika slags miljöer. Endast ett av områdena är belagt med beträdnadsförbud under häckningstiden, nämligen omr. 1. Detta område är ändå tillgängligt då stigen/spången ut till tornet samt tornområdet är undantagna från förbudet. Område 2 och 3 ligger utanför reservatet. Område 4 och 5 ligger i de delar av reservatet som har fritt tillträde året runt. Här är områdena:

1. Kring fågeltornet (strandäng)
2. Ohävdad mad nära Motala ströms mynning
3. Sjölidens buskmarker (buskmarker, badstrand, strandskog)
4. Sydligaste delen av naturreservatet (strandäng, sumpskog)
5. Ekhamnen (hagmark med grova ekar och fuktstråk, strand med vassbård)

Områdena beskrivs översiktligt nedan. Det finns också utförligare beskrivningar och artlistor utlagda på hemsidan.

CALLUNA AB

Ekologiska kunskapsgruppen

2003-01-19

1. Kring fågeltornet

Fågeltorn med god utsikt över en stor del av Kungsbros naturreservat. Man ser även stora delar av Roxen. I nordost ser man Snavudden (med fornborgen Snavaborg strax bakom). Innanför tornet växer unga björkar på strandängen. Utanför tornet vidtar öppen strandäng som betas ända ut till vassbältet, där vattendjupet hindrat betesdjuren från vidare bete. På så vis har en "blå bård" av vatten skapats mellan strandängen och vassen, något som är mycket gynnsamt för olika våtmarksfåglar, i synnerhet simänder. Från tornet ser man ut över strandängens alla vadarfåglar, ser änder och vissa vadare i den blå bård, ser kärhöken kretsa över vassen och upptäcker all slags vattenfågel ute på Roxen.

En liten parkering med informationstavla finns längs vägen som följer Motala ströms norra strand. Därifrån leder en stig vidare mot fågeltornet. Sista biten går man på en spång, kring vilken många typiska strandängsväxter kan studeras. Här kan man bekanta sig med den mindre allmänna växten kärrvial, som har stora, vackert rödaktiga blommor. Vid öppningen genom fågeltornets inhägnad växer rariteten hartmanstarr.

2. Ohävdad mad nära Motala ströms mynning

Mellan fiskevårdsföreningens byggnader och Motala ströms mynning finns en bit mad som ligger utanför naturreservatet, men skjuter in som en kil mot reservatet. Området är triangelformat och inte mer än ca 50 meter brett. Ytan är obetad, varför den kontrasterar starkt mot den betade maden/strandängen på andra sidan stängslet. I söder blir det allt blötare fram till den åvall som markerar gränsen ut mot Motala ström. Utanför vallen ligger fiskevårdsföreningens privata brygga. Man har god utsikt ut över den hävdade strandängen söder om strömmen, varifrån rödbenors och tofsvipors varningsrop kan höras. Denna strandäng kan man dock beskåda även från båtplatsen. Största anledningen att ta sig hit är för de goda möjligheterna att studera betets inverkan på vegetationen. I denna ohävdade del växer jättegröna manshögar ihop med andra högvuxna strandängsväxter såsom strandlysing, fackelblomster, vasstarr och grenrör. Utanför staketet är vegetationen normalt nedbetad till tämligen låg nivå, och det förekommer fler arter. De flesta arterna från den obetade delen kan hittas också i betesdelen.

3. Sjölidens buskmarker

Detta område ligger söder om Kungsbro naturreservat. Det utgörs av buskmarker på frisk mark. Täta snår växlar med öppna, gräsrojdade ytor. Här och var är det mer som skog. Närmare Roxen finns lundartade skogsmiljöer innehållande ett flertal lövträdsarter. Ett par gravfält och någon enstaka grav gömmer sig bland träd och buskar. Detsamma gäller näktergalar och olika sångare som ger konserter varje vacker försommar dag. I de öppna partierna kan hävdgynnade växter som svinrot och darrgräs hittas, men nuvarande skötsel verkar främst gynna allmänna öppenmarksarter.

Följer man strandstigen norrut är det som att gå genom en djungel, helt enkelt en frodig, prunkande strandskog. Här växer den giftiga trolldruvan och ormbäret samt illaluktande stinksyskor och högvuxna hässleklockor. Vid badplatsen kan man hitta en lång rad strandväxter, särskilt om man följer stranden in bakom vassbältena. Det näringsrika vattnet bjuder på många smådjur åt den håvförsedde. Även utan håv ser man lätt karaktäristiska arter som stor dammsnäcka och ryggsimmare.

4. Sydligaste delen av naturreservatet

I den sydligaste delen av Kungsbro naturreservat finns ett större parti sumpskog, en bit öppen strandäng och ytterst ett brett vassbälte. Denna del av reservatet omfattas inte av beträdnadsförbud under vår/försommar såsom strandängen direkt norr därom. Dock kan det tidvis vara så blött i området att det är svårt att ta sig fram utan höga stövlar. Norra delen av sumpskogen är ett alkärr. I sumpskogens södra, jolsterdominerade del finns flera fällda träd som lever trots fällningen, och bildar svårframkomliga snår.

Vid stängselövergången i sydväst (nära en elverksbyggnad) hamnar man först i en mindre fuktig buskmark med getapel och hagtorn. Vill man komma ut mot den fågelrika strandängen kan man följa stängslet längs västkanten, där marken ligger lite högre. När man precis tagit sig förbi strandskogen har man god utsikt över den del av strandängen som är belagd med beträdnadsförbud. Där ute häckar tofsvipor, enkelbeckasiner och rödbenor.

Inne i jolsterdjungeln växer blötmarksväxter som besksöta, strandlysing och blåsstarr. Det öppna partiet öster om sumpskogen nås lättast via en stängselövergång hundra meter öster om elverksbyggnaden. Här finns en artrik strandängsvegetation som dock kan vara ganska nedbetad. Gråvidebuskar bryter av de öppna vyerna. Österut blir det allt blötare. Högvuxna arter som gul iris, fackelblomster, grenrör och vasstarr dominerar innan vassen tar vid.

5. Ekhagen

I norra delen av Kungsbro naturreservat ligger en vacker ekhagmark. Den sträcker sig ned till Roxen i öster och gränsar mot en stor, öppen strandäng i söder. Från en stängselövergång vid Sjärnorpsvägen i väster får man gå genom en större hagmark med ömsom öppen betesmark, ömsom täta lövpartier innan man når fram till ekhagmarken i öster. Här möts man av ett tjugotal vidkroniga jätteekar, vackert utspridda i ett småkuperat område. Ekarna är 1-1,5 meter grova, mätt som brösthöjdsdiameter. Deras grova bark är vackert färgad av grön spiklav och gul mjöllav. Flertalet saknar håligheter. Några av ekarna är uppvuxna invid stensättningar i ett 110 x 30 meter stort forntida gravfält.

Kullarna bjuder på en fin torrängsflora med hävdgynnade arter som brudbröd, bockrot och blåklockor. I fuktsvackorna är vegetationen betydligt frodigare, med olika starrarter, vekeå, kärtistel och älgört i främsta ledet. I fuktmarken sydväst om ekarna hittas den sällsynta hartmanstarren. Det växer många olika buskarter i området, t.ex. getapel, berberis och stora buskage av slån. Vissa enar är höga som träd. Mot sydost tillkommer träd som ask och vårtbjörk. I sjökanten står yngre lövträd samt en 7 dm grov knäckepeil. Längst i norr och i söder saknas strandskog. Stranden är inte så flack som nere vid strandängarna och vassbältet inte lika brett. Vill man titta efter vattendjur är det lättast att komma till i norr.

Under sommar och tidig höst spelar gräshoppor och vårtbitare överallt i stor mängd, varje art med sitt arttypiska spelläte. Vid ett augustibesök observerades nio olika arter. Fjärilar flyger rikligt. En stor del av strandängens och sjöns fågelliv kan beskådas från ekhagen. När man tittar ut över Roxen brukar skäggdopping, storskarv, skrattmåss och fisktärna höra till det första man får syn på. Från strandängen ser man vipor, simänder och gäss, och den bruna kärhöken kommer ofta glidande över vassen.